

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРИ ІНОЗЕМНИХ МОВ І НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

Дипломна робота

на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня “спеціаліст”

**Текстотвірні функції алюзій у художніх творах
англомовних авторів ХХ століття**

Виконала:

студентка V курсу 52 групи

напряму підготовки 7.020303 Філологія*.

Мова і література (англійська)

Іващик Юлія Миколаївна

Науковий керівник:

доцент кафедри іноземних мов і новітніх
технологій

Житомирського державного університету
імені Івана Франка

Кузнєцова Ганна Володимирівна

Житомир – 2015

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНА АЛЮЗІЯ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТІ ТА ПРЕЦЕДЕНТНОСТІ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ.....	7
1.1. Інтертекстуальність та прецедентність як репрезентанти художнього дискурсу.....	7
1.2. Алюзія, її ключові ознаки та проблема визначення.....	14
1.3. Поняття алюзивного мовленнєвого акту, тактика та види алюзій.....	18
1.4. Алюзивна об'єктивація концептів.....	22
1.5. Текстотвірний потенціал та функції алюзій у англійських художніх текстах ХХ століття.....	27
Висновки до Розділу 1.....	35
РОЗДІЛ 2. ТЕКСТОВІ ФУНКЦІЇ АЛЮЗІЙ У РОМАНІ ГРЕМА ГРІНА “MONSIGNOR QUIXOTE”.....	38
2.1. Семантичний простір літературних алюзій у творі “Monsignor Quixote” (G. Greene).....	38

2.2.	Концептуальні функції ктематонімів, топонімів і теонімів.....	46
2.3.	Комунікативні тактики біблійних алюзій як реалізація їх текстового потенціалу.....	53
Висновки	до	Розділу
2.		64
РОЗДІЛ 3. ТЕКСТОВІ ФУНКЦІЇ АЛЮЗІЙ У КОРОТКИХ ОПОВІДАННЯХ АГАТИ КРІСТІ.....67		
3.1.	Текстові стратегії соціокультурних алюзій.....	67
3.2.	Концептуальні функції літературних алюзій.....	73
3.3.	Текстовий потенціал єгипетських алюзії в оповіданні “The Adventure of the Egyptian Tomb” (Agatha Christie).....	75
3.4.	Концептуальні функції кримінальних алюзії.....	80
3.4.1.	Біблійні алюзії.....	83
Висновки	до	Розділу
3.		86
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....90		
РЕЗЮМЕ.....93		
ДОДАТОК		
A.		100

ДОДАТОК	
В	101
ДОДАТОК	
С	102
ДОДАТОК	
Д	103
ДОДАТОК	
Е	104
ДОДАТОК	
Ф	105
СПИСОК	ВИКОРИСТАНИХ
ДЖЕРЕЛ	106

ВСТУП

Проблема літературної традиції і впливу на творчість письменників їх літературних попередників давно хвилює філологів. Оскільки будь-який твір створюється в світлі культури, в якій народився і виріс автор, він є віддзеркаленням цієї культури, а сам автор свідомо чи несвідомо користується її досягненнями у своїй творчості. Культурний досвід закарбовується у різноманітних формах, найбільше у формі текстів. Однією із реакцій на попередні тексти є алюзія, яку розглядають у світлі теорії інтертекстуальності. Вивчення асоціативних зв'язків всередині тексту, його взаємодію з іншими літературно-художніми творами, усвідомлення основної ідеї твору, його естетики можливе лише при вивченні текстотвірних функцій алюзій.

Проблемам вивчення алюзії присвячено праці О. Ю. Абрамової, О. С. Ахманової, І. В. Гюббенет, О. М. Дронової, А. С. Євсєєва, М. І. Кіосе, А. Г. Мамаєвої, Л. А. Машкової, І. Г. Потилициної, Є. В. Розен, І. Н. Софронової, Б. Порат, де це явище розглядалося багатоаспектно, особливо як один з параметрів інтертекстуальності. Дослідники J. F. Ditsky, M. Shockley, J. E. Tierney розглядають проблему дослідження лише стилістичних функцій алюзій, тоді як текстотвірні функції алюзій знаходяться поза сферою їх дослідження. Серед напрацювань у цьому напрямку також вагомими є дослідження В. С. Виноградова, М. О. Новикової, А. Поповича, П. Торопа, С. Флоріна, котрі розробили теоретичні моделі і підходи до відтворення алюзії. Згадані праці є значним внеском у дослідження цього явища, але вони не засвідчують комплексного текстотвірного потенціалу алюзій.

Актуальність даної роботи зумовлена значущістю ролі алюзії у процесі інтерпретації художніх творів, їх стилістичної і структурної цілісності та недостатнім рівнем дослідження їх текстотвірного потенціалу. Розгляд досліджуваного явища з точки зору концептуальної лінгвістики також не набув особливого поширення, хоча такий підхід дає змогу більш

точно дослідити функціональні особливості алюзії. Використання алюзій, надає творам цілісності та закінченості, тобто має відношення до естетичної сторони твору. Простір тексту, який відчуває на собі семантичний і стилістичний вплив алюзії, робить її важливим смисловим і структурним елементом художнього цілого, а тому спостереження за функціонуванням алюзії допомагають виявити характер і силу впливу стилістично маркованих елементів висловлювання на нейтральні частини тексту і в кінцевому результаті, висвітлюють формальні і семантичні зв'язки між окремими частками цілого твору. Таким чином, саме текстотвірні функції алюзій потребують усебічного системного розгляду.

Мета дослідження полягає у комплексному і всебічному аналізі текстотвірних функцій алюзії у творах англомовних авторів ХХ століття. Поставлена мета передбачає вирішення конкретних **завдань**:

- 1) проаналізувати поняття “інтертекстуальність” та “прецедентність”, їх зв'язок з алюзією;
- 2) науково обґрунтувати зміст термінопоняття “алюзія”, визначити його ключові ознаки;
- 3) з'ясувати, що собою являє поняття “алюзивний мовленнєвий акт”, проаналізувати тактики та види алюзій;
- 4) науково обґрунтувати зміст термінопоняття “концептуальна алюзія”;
- 5) дослідити текстотвірний потенціал та функції алюзій у англійських художніх текстах ХХ століття, зокрема “Monsignor Quixote” (G. Greene) і “Selected Stories” (Agatha Christie);
- 6) розробити власну класифікацію алюзій на основі досліджуваного матеріалу.

Об'єктом дослідження є алюзії як засіб реалізації текстотвірних функцій.

Предметом виступають текстотвірні функції алюзій на матеріалі художніх творів англомовних авторів ХХ століття, зокрема “Monsignor Quixote” (G. Greene) і “Selected Stories” (A. Christie).

Матеріалом дослідження є 180 фрагментів з алюзіями, виділені методом суцільної вибірки з тексту роману “Monsignor Quixote” (G. Greene) загальним обсягом 256 сторінок і “Selected Stories” (A. Christie) у кількості сторінок 534.

Методи дослідження. У якості основних робочих методів використовуються емпіричний та описовий методи дослідження.

- 1) емпіричний метод служить для накопичення інформації про основні репрезентанти художнього стилю: інтертекстуальність, прецедентність, вертикальний контекст та зв'язок алюзії з цими поняттями;
- 2) синтез дозволяє з'єднати окремі частини інформації про проблему визначення алюзії, про алюзитивний мовленнєвий акт, види і тактики використання алюзій;
- 3) емпіричний метод служить для накопичення інформації про концепт, його види і концептуальну алюзію;
- 4) описовий метод дозволяє дослідити семантичний простір літературних алюзій у творі “Monsignor Quixote” (G. Greene);
- 5) метод дослідження частотності вживання літературних алюзій дозволяє з'ясувати частоту вживання алюзивних найменувань;
- 6) описовий метод дозволяє дослідити концептуальні функції ктематонімів, топонімів і теонімів; комунікативні тактики біблійних алюзій; текстові стратегії соціокультурних алюзій; концептуальні функції літературних алюзій; текстовий потенціал єгипетських алюзій; концептуальні функції кримінальних і біблійних алюзій;
- 7) метод кількісної обробки дозволяє дослідити відсоткове відношення різних видів алюзій на матеріалі досліджуваного роману й оповідань;
- 8) завдяки методу узагальнення ми фіксуємо загальні ознаки та властивості об'єкта і предмета дослідження, робимо загальні висновки.

Теоретична та практична значущість. Теоретичне значення роботи полягає у висвітленні місця алюзії в системі засобів мовленнєвої виразності

та дослідженні безпосередньо текстотвірних функцій алюзій у художніх творах англomовних авторів ХХ століття. Практичне значення одержаних результатів ставить можливість їхнього застосування у викладанні навчальних дисциплін: прагматики і стилістики англійської мови та інтерпретації тексту.

Наукова новизна полягає у виробленні власної класифікації алюзій на матеріалі оповідань Агати Крісті та застосування її в ході дослідження тематичних і текстотвірних особливостей алюзії. Здійснюється комплексне дослідження інфраструктурного рівня алюзій та їх текстотвірних функцій на матеріалі художнього роману “Monsignor Quixote” (G. Greene) і “Selected Stories” (A. Christie).

Структура дипломної роботи. Наукове дослідження складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з них та загальних висновків. У першому розділі розкривається аналіз теоретичних положень вивчення алюзії. У другому розділі представлено детальний аналіз текстотвірних функцій алюзій виявлених тематичних класів. У третьому розділі висвітлюється текстотвірний та функціональний потенціал алюзій із застосуванням власної класифікації в рамках досліджуваних текстів. У загальних висновках підводяться підсумки проведеного дослідження.

Апробація результатів була здійснена в ході обговорення на секційному засіданні VII Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодших спеціалістів. Текст виступу надрукований у збірнику науково-методичних праць.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Концепція інтертекстуальності тісно переплітається з “вертикальним контекстом” та “прецедентністю”. Інтертекстуальність – це трансльований код культури як системи традиційних для людства матеріального і духовного характеру, прецедентність – явище життя, що може стати або не стати константою культури. Вертикальний контекст – це історико-філологічний контекст літературного твору; інформація загально-культурного плану, знання якої автор твору очікує від свого читача [14, с. 46].

Під алюзією більшість дослідників розуміють художньо-стилістичний прийом, відсилання до певного літературного твору, сюжету чи образу, а також до історичної події з розрахунком на ерудицію читача, покликаного розгадати закодований зміст.

Ключовими ознаками алюзії є *імпліцитність*, *двоплановість* і *цілеспрямованість*. Імпліцитність алюзії полягає в тому, що це мовне явище є непрямим способом вираження певного змісту, яке викликає асоціації з відомими фактами, подіями чи творами. Двоплановість алюзії зумовлена наявністю в ній двох складових: 1) денотата – глибинного об’єкта непрямого посилення; 2) репрезентанта, вербалізованого на певному рівні за допомогою слів чи висловлювань, що викликають алюзитивні асоціації. Цілеспрямованість відрізняє алюзію від таких суміжних явищ, як цитата і ремінісценція [18, с. 155].

За алюзивного натяку має місце *подвійна локуція*, *подвійна ілокуція* та *подвійна перлокуція* [18, с. 148].

Алюзивна локуція є прото- та метатекстовим посиленням на явища навколишньої дійсності. Алюзивна ілокуція складається з наміру алюзивного метатексту та наміру алюзивного прототексту. Письменник буде висловлювання на основі перлокутивного ефекту прецедентного феномена, на який відбувається непряме посилення, або ж сподівається на інший [18, с. 144 – 152].

Алюзивні мовленнєві акти передбачають вибір комунікативних стратегій і тактик. Найпоширенішими тактиками є 1) *аргументація*, 2) *вистіювання*, 3) *відсторонення*, 4) *маніпуляція*, 5) *заохочення* та 6) *провокація* [18, с. 149].

Найбільш повна класифікація видів алюзії включає: алюзію – посилення на недавні події, особистісну алюзію, метафоричну алюзію, імпліцитну алюзію і структурну алюзію. Відтак розглядають наступні види алюзій:

- а) антропоніми, зооніми, топоніми, космоніми, ктематоніми, теоніми;
- б) біблійні, міфологічні, літературні, історичні та інші реалії;
- в) алюзії, що локалізуються у відгомонах цитат, контамінаціях, ремінісценціях та інших алюзивних цитатах [61, с. 368], [50, с. 1440].

Концепт – це семантичне утворення, відзначене лінгвокультурною специфікою і тим або іншим чином характеризує носіїв певної етнокультури. Одним із засобів вираження концептів є алюзія, тому запропоновану класифікацію концептів А. П. Бабушкіна можна використовувати для визначення текстотвірних функцій алюзій:

- розумові картини – сукупність образів у колективній (національній) або індивідуальній свідомості людей;
- схема формує перцептивну і когнітивну картини світу, певним чином розділені відповідними лексичними засобами;
- гіпероніми – визначення, позбавлені конотата;
- фрейм – схема сцен, сукупність збережених в пам'яті асоціатів;
- сценарій – схема подій, подання інформації про стереотипні епізоди, їх послідовність, зв'язок мислимих подій, позначених словом, а також їх динаміка;
- інсайт припускає раптове розуміння тих чи інших відносин і структури ситуацій в цілому, це вміщена в слові інформація про конструкцію, внутрішній устрій або функціональне призначення предмета;

- калейдоскопічний концепт є результатом метафоризації, він не має постійних фіксованих асоціатів, оскільки розгортається то у вигляді розумових картинок, то у вигляді фрейму, схеми або сценарію [44, с. 43-67].

Згідно В. П. Гайдара, основними стилістичними функціями алюзії є вивчення часу, характеристика персонажів, створення місцевого колориту, вивчення умов дії та інше. Відтак основними функціями алюзії є: функція ідеологічна, функція передачі специфіки національного менталітету, функція підсилення гостроти проблеми, функція відтворення суспільно-політичної атмосфери і полемічна функція, основана на створенні ефекту іронії [14, с. 39].

Роман Грема Гріна “Monsignor Quixote” (1982) є твором-алюзією на відомий роман Мігеля де Сервантеса “Хитромудрий ідальго Дон Кіхот з Ламанчі”. Автор втілює діалогічні відносини між своїм романом і текстом-прецедентом на рівні пара-, архі- та гіпертексту. Аналіз тексту досліджуваного роману у кількості 256 сторінок дозволив виявити 87 фрагментів з алюзіями. Згідно класифікації алюзій за М. Д. Тухареллі [62, с. 167]:

- топоніми, тобто алюзії географічного характеру – близько 3%;
- ктематоніми – алюзії, які стосуються назв історичних і політичних подій, їх діячів, свят, місцевого колориту тощо – близько 15%;
- теоніми – алюзії, що стосуються назв богів, демонів, міфологічних персонажів – близько 3%;
- літературні алюзії – алюзії на художні твори, персонажі тощо – 46%.
- біблійні алюзії – 33%.

Дослідженні види алюзій за класифікацією М. Д. Тухареллі реалізують концептуальні функції за класифікацією концептів А. П. Бабушкіна, і здебільшого виступають калейдоскопічними концептами, розумовими картинками, інсайтами і сценаріями. Вони беруть участь у смисловому збагаченні тексту, виконують іронічно-саркастичну і комічну функції, а

алюзії, які виступають калейдоскопними концептами, надають тексту семантичної двоплановості.

Досліджуючи 13 оповідань Агати Крісті, а саме: “The Adventure of the Cheap Flat”, “The Million Dollar Bond Robbery”, “The Adventure of the Egyptian Tomb”, “The Kidnapped Prime Minister”, “Tape-Measure Murder”, “Strange Jest”, “The Case of the Perfect Maid”, “The Four Suspects”, “The Herb of Death”, “The Witness for the Prosecution”, “Where There’s a Will”, “The Mystery of the Blue Jar” і “Accident”, ми розробили власну класифікацію алюзій в даних оповіданнях Агати Крісті, спираючись на сферу вживання і тематичну парадигму: соціокультурні алюзії, літературні алюзії, єгипетські алюзії, кримінальні алюзії, біблійні алюзії.

Аналіз тексту досліджуваних оповідань у кількості сторінок 534, дозволив виявити 93 фрагменти з алюзіями. За кількісним співвідношенням, ці алюзії становлять:

- соціокультурні алюзії – близько 40%;
- літературні алюзії – близько 17%;
- єгипетські алюзії – близько 17%;
- кримінальні алюзії – близько 17%;
- біблійні алюзії – близько 9%.

Соціокультурні алюзії реалізують в оповіданнях А. Крісті такі тактики: аргументації, маніпуляції, відсторонення, висміювання і заохочення. Єгипетські алюзії виступають інсайтами, фреймами, гіперонімами, що припускає раптове розуміння тих чи інших відносин і структури ситуацій в цілому, розкриває сукупність збережених в пам'яті асоціатів, що дає змогу читачу припустити майбутній розвиток сюжету оповідання А. Крісті. Вживання кримінальних алюзій в оповіданнях Агати Крісті направлене на реалізацію тактики маніпуляції через створення розумових картинок, які виступають сукупністю образів у колективній (національній) або індивідуальній свідомості людей. Ці образи несуть в собі негативний

відтінок, змушують читача хвилюватися, остерігатися і певним чином боятися майбутнього розвитку сюжету.

Алюзія здатна не тільки висловити відповідну думку більш повно, але й передати відношення чи оцінку. Даний стилістичний прийом дозволяє читачеві не лише зрозуміти інформацію, що міститься у тексті, але й дізнатися точку зору автора щодо тієї чи іншої проблеми.

RESUME

A problem of the literary tradition and the influence of literary predecessors over the works of modern writers has been interested by philologists long ago. As every work is created in the light of the culture in which the author was born and raised, it is a reflection of his culture, and the author consciously or unconsciously uses these achievements in his work. The one of such responses to the previous texts is allusion that is considered in the light of the theory of intertextuality. The cultural experience imprints itself in various forms, most in the form of texts. The study of associative links within the text, its interaction with other literary and artistic works, the comprehension of the main idea of the work, its aesthetics are only possible in the study of textual functions of allusions.

Many works by R. I. Arnold, Z. Ben-Porat, R. Brouwer, I. V. Hyubbenet, A. Mamaeva, L. A. Mashkov, C. Perry, J. S. Khristenko are dedicated to the study of allusion, where this phenomenon is studied in a multifold way, especially as one of the parameters of intertextuality. Such researchers as J. F. Ditsky, M. Shockley, J. E. Tierney investigate only the problem of stylistic features of allusions, while textual features of allusions are outside of the scope of their research. Among the lifelengthes in this area there are also some significant researches made by V. Vinogradov, M. Novikov, A. Popovich, P. Toorop, S. Florina, who developed the theoretical models and approaches to presenting the allusions. The above mentioned works made a significant contribution to the study of this phenomenon, but they do not show the complex textual potential of allusions.

The project under the title “Textual functions of allusions in the works of 20th century English authors” is devoted to the study of allusions and their textual functions. The work consists of the introduction, three chapters, the conclusions to these chapters, general conclusions and 6 appendices.

The first chapter is a theoretical background, which points out the basic concepts of allusions, their key characteristics, types and functions in the text. It describes the following points: intertextuality and precedence as the representatives of belles-lettres style and their links with allusions; the problem of the definition of

the term “allusion”; its key features and types of allusions; the concept of “allusive speech act”, the tactics and the types of allusions; the notion of “conceptual allusion”; textual potential and functions of allusions in the 20th century English literature.

The second chapter is a practical investigation of textual functions of allusions in the novel “Monsignor Quixote” (G. Greene). It describes the following points: the semantic sphere of literary allusions in the book “Monsignor Quixote” (G. Greene);

the conceptual functions of toponyms, place names and theonyms; the communicative tactics of biblical allusions as the realization of their textual potential.

The third chapter is also a practical investigation of textual functions of allusions in “Selected Stories” by Agatha Christie. It describes the following points: it suggests the own classification of allusions to the stories by Agatha Christie and their application in the study; it studies the textual strategies of socio-cultural allusions; the conceptual functions of literary allusions; the textual potential of Egyptian allusions in the story “The Adventure of the Egyptian Tomb” (Agatha Christie) and the conceptual functions of criminal and biblical allusions.

The topicality of this paper is defined by the importance of allusions in the interpretation of belles-lettres texts and insufficient level of the investigation of textual potential of allusions. The study of this phenomenon in terms of conceptual linguistics also became particularly widespread, although this approach gives the possibilities to investigate the functional properties of allusions more accurately. The usage of allusions provides the integrity and completeness to the texts, in other words, has the relevance to the aesthetic side of the work. The sphere of the text that is experiencing the semantic and stylistic effect of allusions, makes it an important semantic and structural element of a belles-lettres text, and therefore the observation of the functioning of allusions helps us to identify the nature and the force of influence of stylistically marked elements to the neutral parts of the text and ultimately illuminates the formal and semantic links between separate parts of

a work. Thus, the textual features of allusions need a comprehensive systematic review.

The research aim is a comprehensive and thorough analysis of textual functions of allusions in the works of 20th century English authors. The research aim involves **the research objectives**:

- 1) to analyse the notion of “intertextuality” and “precedence” and their links with allusions;
- 2) to explain the notion of “allusion”, to identify its key characteristics and types;
- 3) to determine the notion of “allusive speech act”, to analyze the tactics and types allusions;
- 4) to analyse the notion of “conceptual allusion”;
- 5) to investigate the textual potential and functions of allusions in the 20th century English literature, especially in the novel “Monsignor Quixote” (G. Greene) and “Selected Stories” (A. Christie);
- 6) to create our own classification of allusions in short stories by Agatha Christie;

The object of investigation are allusions as a means of implementation of textual functions. **The subject of the research** are the textual functions of allusions in the 20th century English literature, including “Monsignor Quixote” (G. Greene) and “Selected Stories” (A. Christie).

The material for the study are 180 pieces of allusions highlighted from 256 pages of the novel “Monsignor Quixote” (G. Greene) and from 534 pages of “Selected Stories” (A. Christie).

The main research methods are empirical and descriptive.

The theoretical and practical value. The theoretical value is to highlight the position of allusions in the system of verbal expressive means and to study the textual functions of allusions in the works of 20th century English authors. The practical significance of the given results raises the possibility of their application

in the teaching of subjects: pragmatics and stylistics of English and textual interpretation.

The scientific novelty lies on the fact that in our paper we've created our own classification of allusions on the material of selected stories by Agatha Christie and its implementation in the process of investigation of the textual functions of allusions. The comprehensive research of the infrastructural level of allusions and their textual functions on the material of the novel "Monsignor Quixote" (G. Greene).

Testing results were made during the discussion section meeting on VII Ukrainian scientific conference of students and young professionals. The speech is published in the collection of scientific and methodological works.

The results of this research provide the evidence that the concept of "allusion" goes beyond "intertextuality" although allusions are the primary means of its implementation. The definition of allusion is only possible due to its key features such as: *implicitness*, *duality* and *text reference*. *Implicitness* lies on the fact that this linguistic phenomenon is an indirect way of expressing certain content that is associated with the well-known facts, events or works. *The duality* of allusions caused by the presence in it of two components: 1) a referent – the deep indirect object; 2) a representative, verbalized at some level by using words or expressions that cause associations. *Text reference* of an allusion is distinguished from related phenomena such as quotation and reminiscence [14, p. 46].

For allusive act there are *the double locution*, *the double illocution* and *the double perlocution*. *Allusive locution* is a proto- and metatextual reference to the phenomena of reality. *Allusive illocution* consists of the intention of allusive metatext and allusive prototext. The writer builds statements based on *the perlocution effect* of preceded phenomenon, in which the author makes the indirect reference [18, p. 148].

Allusive speech acts include the choice of communicative strategies and tactics. The most common tactics are 1) *argumentation*, 2) *ridicule*, 3) *removal*, 4) *manipulation*, 5) *encouraging* and 6) *provocation* [18, p. 149].

According to the English dictionary of literary terms, the most complete classification of allusions include:

- a) *topical allusion* – a reference to recent events;
- b) *personal allusion* – a reference to the facts of the writer's biography;
- c) *metaphorical allusion* – aims to transfer more information with metaphorical character;
- d) *imitative allusion* – mimics the style of other writers;
- d) *structural allusion* – reflects the structure of a product [18, p. 152].

M. D. Tuharelli identifies three kinds of allusions:

- a) anthroponyms – proper names; zoonyms – the names of animals and birds; toponyms – place names; kosmonyms – the names of the planets and stars; ktematonyms – the names of historical events, festivals etc.; and finally, theonyms – the names of gods, demons, mythological characters and so on;
- b) biblical, mythological, literary, historical and other realities;
- c) the allusion may be localized in quotations, reminiscences and other allusive quotations [62, p. 167].

“The concept” is a semantic formation, marked by lingvocultural characteristics and describes a bearer of certain ethnic culture. The means of expression of concepts is an allusion, that’s why the proposed classification of concepts by A. P. Babyschkin one can use to determine the textual features of allusions:

- 1) mental pictures – a set of images in the collective (national) or individual people's minds;
- 2) scheme creates perceptual and cognitive picture of the world in some way separated by appropriate lexical means;
- 3) hyperon – a definition deprived of connotation;
- 4) frame – the scheme of scenes, the collection in memory associates;
- 5) script – the scheme of events, providing information about the stereotypical episodes, their sequence, the connection of mental events marked with a word, and their dynamics;

- 6) insight suggests a sudden understanding of certain relationships and the structure of the situations in general, it is the information contained in the word about the internal structure and functionality of the object;
- 7) kaleidoscopic concept is the result of metaphorisation, it doesn't have fixed associates as it unfolds in the form of mental pictures, in a frame, scheme or script [44, p. 43 – 67].

The novel “Monsignor Quixote” (1982) by Graham Greene is an allusion to the famous novel by Miguel de Cervantes' “Cunning Hidalgo Don Quixote of La Mancha”. The author embodies the dialogical relationship between his novel and the novel-precedent on the text-level arch- and hypertext. The text analysis of the investigated novel in the amount of 256 pages revealed 87 pieces of allusions.

According to the classification by allusions M. D. Tuharelli [62, p. 167]:

- 1) *place names* – geographical allusions (about 3%);
- 2) *ktematonyms* – allusions concerning the names of historical and political events, their personalities, events, local color, etc. (about 15%);
- 3) *theonyms* – allusions regarding the names of gods, demons, mythological characters (about 3%);
- 4) *literary allusions* – allusions to works of art, characters, etc. (46%);
- 5) *biblical allusions* (33%).

The investigated classes of allusions realize the conceptual functions according to the classification of concepts by A. P. Babyschkin, and mostly serve as kaleidoscopic concepts, mental pictures, insights and scripts. They participate in the semantic enrichment of the text, perform ironical, sarcastic and comic functions in the text.

Investigating the 13 stories by Agatha Christie, namely: “The Adventure of the Cheap Flat”, “The Million Dollar Bond Robbery”, “The Adventure of the Egyptian Tomb”, “The Kidnapped Prime Minister”, “Tape-Measure Murder”, “Strange Jest”, “The Case of the Perfect Maid”, “The Four Suspects”, “The Herb of Death”, “The Witness for the Prosecution”, “Where There's a Will”, “The Mystery of the Blue Jar” i “Accident”, we have created our own classification of

allusions in the stories by Agatha Christie, based on the sphere of usage and thematic paradigm: *socio-cultural allusions, literary allusions, Egyptian allusions, criminal allusions, biblical allusions*.

The text analysis of the investigated stories in the number of pages 534, helped us to reveal 93 fragments of allusions: For quantitative ratio, these allusions are:

- 1) *socio-cultural allusions* - 40%;
- 2) *literary allusions* – about 17%;
- 3) *Egyptian allusions* – about 17%;
- 4) *criminal allusions* – about 17%;
- 5) *biblical allusions* – about 9%.

The socio-cultural allusions in the stories by A. Christie realize the following tactics: 1) *argumentation*, 2) *ridicule*, 3) *removal*, 4) *manipulation and* 5) *encouraging*. Egyptian allusions are realized as insights, frames, hyperons that involves sudden understanding of certain relationships and the structure of the situations in general, reveals the set of associates maintained in the memory, allowing the reader to assume the future development of the plot of the story by A. Christie. The usage of criminal allusions in the stories by Agatha Christie aimed at implementing the tactics of manipulation by creating mental pictures that appear in a set of images of the collective (national) or individual consciousness. These images carry a negative connotation, forcing the reader's mind, and definitely look out for fear of the future development of the plot.